

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1. Vtrum ipse Christus sumpserit corpus suum, & sanguinem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

tum ex uniuersali consuetudine supponit falsum: immo, ex exordio primitiue ecclesie, quando omnes simul erant Apostoli, argumentum sumitur ad oppositum ex hoc ipso, quod Hierosolymis, ubi erat magna multitudo fidelium, sola communio sub specie panis tradita populo legitur: hinc enim tam vehementer

QVAESTIO LXXXI.

De modo, quo Christus usus est hoc sacramento, in quatuor articulis diuisa.

DEINDE considerandum est, de usu huius sacramenti, quo Christus usus est in prima sui institutione.

ET CIRCA hoc queruntur quatuor.

¶ Primo, Vtrum Christus sumpserit suum corpus & sanguinem.

¶ Secundo, Vtrum Iudae dederit.

¶ Tertio, Quale corpus sumpserit aut dederit, utrum scilicet passibile vel impassibile.

¶ Quarto, Quomodo se habuisset, Christus sub hoc sacramento, si fuisset in triduo mortis reseruat, aut consecratum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum Christus sumpserit suum corpus & sanguinem.

AD PRIMUM sic proceditur. Vt si Christus non sumpserit corpus suum & sanguinem. Non enim de factis Christi & dictis asseri debet, quod auctoritate sacrae scripturae non traditur: sed in euangelij non habetur, quod Christus corpus suum manducauerit, aut sanguinem suum biberit. non ergo est hoc asserendum.

¶ 2 Præ. Nihil potest esse in se,

Et ex eo, quod quotidie aut quasi quotidie communicabant, & ex eo quod sacri canones excluderent ab auditione missae omnes non communicantes, ut patet de consec. distinctio. secunda, cap. peracta: hinc enim rationabiliter conijcere possumus, quod sicut recognoscendo imperfectionem posteriorum desinit ecclesia a quotidiana communione populi, & ab expellendo a missa non communicantes, ita recognoscendo imperfectionem communem, desinit a communione sub utraque specie, utpote reddita infuuta, ac periculosa communi populo.

Et per hæc patet responsio ad tria prima argumenta.

Ad quartum vero dicitur, quod maior distinguenda est, simpliciter, uel secundum quid: & si simpliciter & absolute intelligitur, uera est, ceteris paribus: si uero secundum quid, est falsa manifeste. Intellecta igitur maiore absolute & simpliciter in sensu, qui uerificatur, dicitur quod minor est falsa. Et ut singillatim manifestetur in singulis partibus eius, dicitur quod licet communicare sub utraque specie populum, sit clarius secundum sensum, & quo ad nos, non tamen est clarius secundum intellectum, & ex parte rei contentæ. Difficultates siquidem, quæ occurrunt, ex parte nostri & non ex parte rei, & ex signis falsissimum est: Et cum dicitur, quod nullius omissionis periculo se exponit, respondetur quod licet non omitat signum sen-

sibile: omitit tamen popularis communio prudentiam debitam in cauendo ab irreuerentia sacramenti, & exponit se periculo commissionis sacrilegij, a quibus tuta est communio populi sub specie panis tantum. quod uero dicitur de magis consentaneo, oporteret dicere, magis consentaneo rationi recte, aut

ipso, nisi forte ratione partium, prout scilicet una pars eius est in alia, ut habetur 4. Physicor. * sed illud quod manducatur & bibitur, est in manducante & bibente. cum igitur totus Christus sit sub utraque specie sacramenti, uidetur impossibile fuisse, quod ipse sumpserit hoc sacramentum.

¶ 3 Præ. Duplex est sumptio huius sacramenti, scilicet spiritualis & sacramentalis: sed spiritualis non competeat Christo, quia nihil a sacramento accepit, & per consequens nec sacramentalis, quæ sine spirituali est imperfecta, ut supra habitum est. * ergo Christus nullo modo hoc sacramentum sumpserit.

SED CONTRA est, quod Hieronymus dicit ad Lesbiam, dominus Iesus Christus ipse conuiuia & conuiuium, ipse comedens, & qui comeditur.

RESPOND. Dicendum, quod quidam dixerunt, quod Christus in coena corpus & sanguinem suum discipulis suis tradidit, non tamen ipse sumpserit: sed hoc non uidetur conuenienter dici: quia Christus ea, quæ ab alijs obseruanda instituit, ipse primitus obseruauit: unde & ipse prius baptizari uoluit, quam alijs baptismum imponeret, secundum illud Actuum 1. Cœpit Iesus facere, & docere: unde, & primo ipse corpus suum & sanguinem sumpserit, & postea discipulis sumendum tradidit: & hoc est, quod Ruth tertio, super illud,

se recta, simpliciter & absolute loquendo: & in proposito plus inuenitur, scilicet quod conditio, de qua loquimur ex parte utentis, non sinit in i: sicut utente, sed redundet in sacramentum: quoniam attenditur secundum reuerentiam uel irreuerentiam ad sacramentum: & propterea undique ruit argumentum.

Et hæc de communione populari sub utraque specie dicta pronunc sufficiunt.

Super Questionem octuagesimam primam.

IN tota quaestione octuagesimaprime, hoc solum occurrit circa quarti articuli materiam recolendum, quod Scotica chimera superius relata, hinc apparet, ut est. Nihil enim minus corpus Christi sub sacramento nihil fuisset, si Christi corpus in propria specie annihilatum fuisset, quam in triduo corpus Christi sub sacramento fuisset mortuum, quia in propria specie fuit mortuum: cum tamen Scotus hoc concedat, & primum negat: utrumque enim, scilicet esse mortuum, & esse nihil, sunt de numero eorum, quæ conueniunt seu quæ conueniunt Christi corpori absolute, & non in ordine ad extrinseca, ut clare patet, & propterea quodcumque eorum Christi corpori in propria specie contingeret, asserendum esset de eodem sub sacramento.

Cum

Infra p. 84. artic. 7. ad 4. & 4. dist. 11. q. 3. art. 1.

lib. 4. tom. 34. com.

q. præc. 11.

q. 2. ad Heb. diam. tom. 4. referetur de consecr. dist. 2. c. Nec Mo. 16.

4. dist. 11. q. 3. art. 1.

Trist. Joan. Ponce.

Cumque comedisset & bibisset &c. dicit gloss. * qd Christus comedit & bibit in coena, cum corporis & sanguinis sui sacramentum discipulis tradidit: vn de quia pueri communicauerunt carni & sanguini, & ipse participauit eisdem.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd in euangelij legitur, qd Christus accepit panem & calicem: non est autem intelligendum, qd accepit solum in manibus, vt quidam dicunt: sed eo modo accepit, quo alijs accipiendum tradidit. vnde cum discipulis dixit, Accipite, & comedite: & iterum, Accipite, & bibite: intelligendum est, qd ipse accipiens comedit & bibit: vnde & quidam metricè dixerunt, Rex seder in coena, turba cinctus duodena: Se tenet in manibus, se cibari ipse cibus.

AD SECUNDUM dicendum, qd, sicut supra * dictum est, Christus, secundum qd est sub hoc sacramento, comparatur ad locum, non secundum proprias dimensiones, sed secundum dimensiones specierum sacramentalium, ita qd in quocumq; loco vbi sunt illae species, est ipse Christus: & quia species illae potuerunt esse in manibus, & in ore Christi, ipse totus Christus potuit esse in suis manibus & in suo ore: non autem hoc potuisset esse, secundum qd comparatur ad locum per proprias dimensiones.

AD TERTIUM dicendum, qd, sicut supra * dictum est, effectus huius sacramenti est, non solum augmentum habitualis gratiae, sed etiam quaedam actualis delectatio spiritualis dulcedinis: quamuis autem Christo gratia non fuerit augmentata ex susceptione huius sacramenti: habuit tamen quandam spiritualem delectationem in noua institutione huius sacramenti: vnde ipse dicebat Luc. 22. Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, quod Eusebius exponit de nouo mysterio noui testamenti: quod tradebat discipulis. & ideo spiritualiter manducauit, & similiter sacramentaliter, in quantum corpus suum sub sacramento sumpsit, quod sacramentum sui corporis intellexit & disposuit: aliter tamen quam ceteri sacramentaliter & spiritualiter fumant, * qui augmentum gratiae suscipiunt sub sacramentalibus signis, quibus indigent ad veritatis perceptionem.

ARTICVLVS II.

Utrum Christus dederit Iudae corpus suum.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur quod Christus Iudae non dederit corpus suum. Vt enim legitur Matth. 26. Postquam dedit dñs corpus suum, & sanguinem discipulis, dixit eis, Non bibam amodo de hoc genimine vitis, vsque in diem illum, cum illud bibam vobiscum nouum in regno patris mei. Ex quo videtur, quod illi quibus corpus suum & sanguinem dederat, cum eo essent iterum bibituri: sed Iudas postea cum ipso non bibit, ergo non accepit cum alijs discipulis corpus Christi, & sanguinem.

¶ 2. Praet. Dominus impleuit qd praecipit, secundum illud Act. 1. cepit Iesus facere & docere: sed ipse praecipit Mat. 7. Nolite sanctum dare canibus. Cum ergo ipse cognosceret Iudam esse peccatorem, videtur quod ei corpus suum, & sanguinem non dederit. ¶ 3. Praet. Christus specialiter legitur Iudae panem intinctum porrexisse, Ioan. 13. Si ergo corpus suum ei dedit, videtur quod sub buccella ei dederit, praecipue cum legatur ibidem, quod post buccellam introiit in eum sathanas. vbi Aug. * dicit, Hinc nos docemur,

A quàm sit caendum male accipere bonum: si enim corripitur qui non diiudicat, id est, non discernit corpus domini a ceteris cibis, quomodo non damnabitur qui ad eius mensam fingens se amicum, accedit inimicus? sed cum buccella intincta non accepit corpus Christi: vt enim August. * dicit super illud Ioan. 13. cum intinxisset panem, dedit Iudae Simonis Scariothis: non, vt putant quidam, negligenter legentes, tunc Iudas corpus Christi accepit. ergo videtur quod Iudas corpus Christi non accepit.

SED CONTRA est, qd Chryl. ¶ dicit, Iudas particeps existens mysteriorum, conuersus non est: vnde fit scelus eius vtrinq; immanius: tum, quia tali proposito imbutus adiit mysteria: tum, quia adiens melior factus non fuit, nec metu, nec beneficio, nec honore.

RESPON. Dicendum, qd Hilarius * posuit super Mattheum, quod Christus Iudae corpus suum & sanguinem non dedit: & hoc quidem conueniens fuisse, considerata malitia Iudae: sed quia Christus non debuit esse exemplum iustitiae, non conueniebat eius magisterio, vt Iudam occultum peccatorem, sine accusatore & euidenti probatione ab aliorum comunione separaret, ne per hoc daretur exemplum praelatis ecclesiae, similia faciendi, & ipse Iudas exasperatus, inde sumeret occasionem peccandi. Et ideo dicendum est, quod Iudas cum alijs discipulis corpus domini & sanguinem suscepit, vt dicit Dionys. * in lib. eccles. hierar. & August. super Ioan. ¶

AD PRIMUM ergo dicendum, qd illa est ratio Hilari. * ad ostendendum, quod Iudas corpus Christi non sumpsit: non tñ cogit, quia Christus loquitur discipulis a quorū collegio Iudas se separauit, non autem Christus eum exclusit: & ideo Christus quantum est in se, etiam cum Iuda vinum in regno dei bibit: sed hoc conuiuium ipse Iudas repudiavit.

AD SECUNDUM dicendum, quod Christo nota erat Iudae iniquitas, sicut Deo: non autem erat sibi nota per modum, quo hominibus innotescit: & ideo Christus Iudam non repulit a comunione, vt daret exemplum, tales peccatores occultos non esse ab alijs sacerdotibus expellendos.

AD TERTIUM dicendum, qd sine dubio Iudas sub pane intincto corpus Christi non sumpsit, sed simplicem panem: significatur autem fortassis, vt Aug. * ibidem dicit, per panis intinctionem fictio Iudae: vt. n. insiciantur nonnulla, tanguntur: si autem bonum aliquid hic significat intinctio (scilicet dulcedine bonitatis diuina: quia panis ex intinctione sapidior redditur) idem bonum ingratum non immerito est secuta dānatio. Et propter hanc ingratitudinem id, quod est bonum, factum est ei malum: sicut accidit circa fumen res corpus Christi indigne. & sicut Aug. ¶ ibidem dicit intelligendum est, quod dominus iam antea distribuerat omnibus discipulis suis sacramentum corporis & sanguinis sui, vbi & ipse Iudas erat, sicut Lucas narrat. Ac deinde ad hoc ventum est, vbi secundum narrationem Ioan. Dominus per buccellam intinctam, atque porrectam suam exprimit proditorem.

ARTICVLVS III.

Utrum Christus sumpsit & discipulis dedit corpus suum impassibile.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur quod Christus sumpsit, & discipulis dedit corpus suum impassibile: quia super illud Mat. 17. Transfiguratus

Tract. 61. in Io. in med. tom. 9.

Homil. 46. in Ioan. non re more. ante s. to. 3.

Canon. 30. in Mart. circa med.

Dionys. c. 5. eccl. hier. par. 3. n. 10. ge a prin. Aug. tract. 62. in euag. Io. tom. 9. Loco citato in corp. art.

Tract. 61. in Ioan. circa med. to. 9.

ibid.

4. dist. 11. q. 3. ar. 3. Et dist. 12. q. 1. art. 2. q. 1. cor.